

ΠΑΛΗ
235.96

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΤΟΥ
ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΜΑΝΟΥΗΛ
ΤΟΥ ΕΚ ΣΦΑΚΙΩΝ

235.96
Β10

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
— ΧΑΝΙΩΝ —
ΑΔΕ. Σειρ. 19427
Χρονολ. Είσοδ. 14-3-1963
ΕΙΣΠΟΤ. Κριτ. Κριτ. / 43
Αριθ. 935/96/810

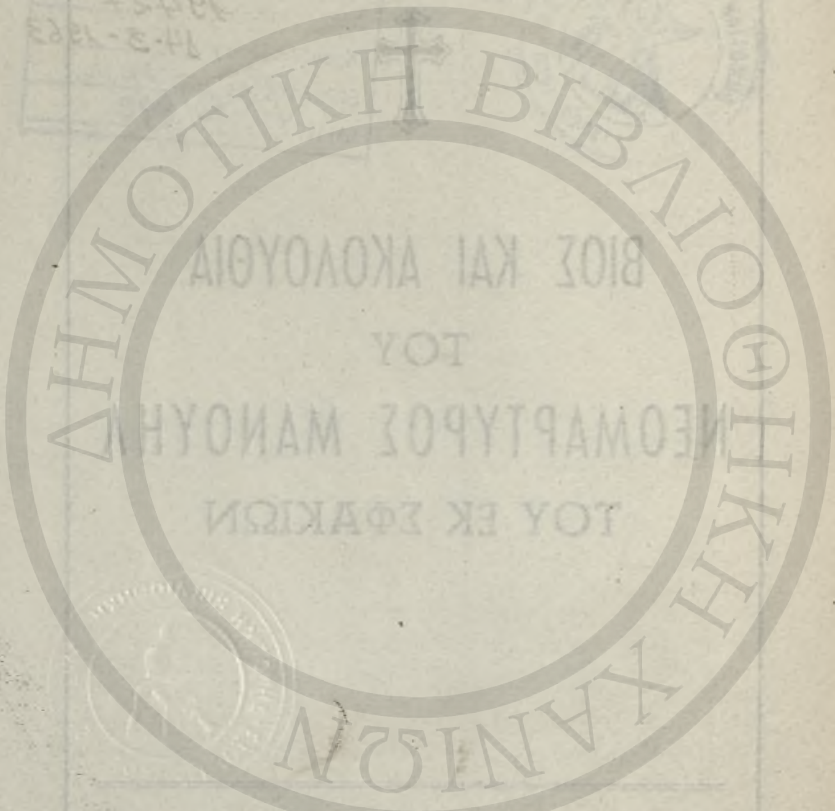
ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΤΟΥ
ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΜΑΝΟΥΗΛ
ΤΟΥ ΕΚ ΣΦΑΚΙΩΝ

ΤΥΠΟΙΣ ΓΕΩΡ. ΓΕΩΡΒΑΣΑΚΗ

ΧΑΝΙΑ - ΤΗΛ. 3.21 & 4.82

235-96

ΕΣΕΛ
ΕΣΕΛ-Ε-Η

ΧΑΝΙΑ - ΤΗΛ. 221 & 222

ΝΕΟΜΑΡΤΥΣ ΜΑΝΟΥΗΛ

Ο Κ Ρ Η Σ

Εἰς τι χωρίον — ἄγνωστον ποῖον — τῆς ἡρωϊκῆς καὶ φιλόξενης ἐπαρχίας τῶν Σφακίων κατὰ τοὺς παραχώδεις καιροὺς τῆς Ὀθωμανικῆς δουλείας εἶδεν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἡ σεμνὴ καὶ συμπαθητικὴ αὐτὴ μορφή τῆς ὀρθοδοξίας μας. Δὲν γνωρίζομεν τὴν ἀκριβῆν χρονολογίαν ποῦ ὁ Θεὸς ἔστειλε τὸ εὐλογημένον αὐτὸ δῶρον εἰς τὴν γῆν μας ὅπως δὲν γνωρίζομεν καὶ πολλὰ πράγματα περὶ τῆς οἰκογενείας του. Φαίνεται ὅμως — ἀφοῦ ἐκ τοῦ καρποῦ γινώσκεται τὸ δένδρον — ὅτι εἶχε γονεῖς με βιώματα χριστιανικὰ οἱ ὁποῖοι νύκτα τε καὶ ἡμέραν ἐγονάτιζον πρὸ τῆς σεπτῆς εἰκόνας τοῦ πρυτάνεως τῶν ἀθλητῶν, τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ὠραίου Ἰησοῦ καὶ μετὰ δακρύων, σὰν τὴν Μόνικα τῆ θεοσεβῆ μητέρα τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου, τὸν παρεκάλουν νὰ ὀδηγήσῃ τὸ εὐλογημένον τέκνον των εἰς τὰ ὀλοπράσινα λειβάδια του. Αὐτὴ εἶναι ἡ εὐχὴ καὶ τὸ ὄνειρον ὄλων τῶν ἀναγεννημένων γονέων εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς καὶ αὐτὸ ὀφείλουν νὰ ζητοῦν κυρίως ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ τὴν Παναγία μητέρα τοῦ Ἰησοῦ μας. Διότι ἡ βαθεῖα πίστις καὶ ὁ κατ' ἐπίγνωσιν θεῖος ζῆλος ἀποτελοῦν τὸ ἀσφαλέστερον ἐχέγιον διὰ μίαν ὠραίαν καὶ φιλόθεον ζωὴν. Ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ καὶ ἡ καθημερινὴ ζωὴ ἐπιβεβαιοῖ ὅτι νέοι πλούσιοι, μορφωμένοι καὶ κοσμογυρισμένοι ἔπεσαν καὶ ἡ πτώσις των ὑπῆρξεν μεγάλη καὶ τοῦτο διότι δὲν εἶχον ἰσχυρὰ ἠθικὰ θεμέλια. Ἡ ἀκόμη διότι ἔστεροῦντο τῆς ὑπομονῆς καὶ τοῦ ψυχικοῦ σθένους νὰ παλαίψουν με μίαν μεγάλην ὀσθένειαν ἢ ν' ἀντιμετωπίσουν μίαν συμφορὰν. Ἐνῶ ἀντιθέτως νέοι πτωχοὶ καὶ ταπεινοί, χωρὶς

τίτλους εὐγενείας καὶ χωρὶς πολλὰς γραμματικὰς γνώσεις ὑψώθησαν ὅσων τοὺς κέδρους τοῦ Λιβάνου καὶ ἐπέρασαν ἡμέρες ἀληθοῦς εὐτυχίας καὶ πνευματικῆς εὐημερίας χάρις εἰς τὴν θερμὴν πίστιν καὶ τὴν θερμουργὸν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν. Ἀτυχῶς ὅμως εἰς τὰς ἡμέρας μας ἑκατομμύρια γονεῖς εἶναι βαθεῖα ἐπηρεασμένοι καὶ φοβερὰ δηλητηριασμένοι ἀπὸ τὴν κοσμικὴν καὶ ὑλόφρονα ἐποχὴν μας καὶ ζητοῦν εἰς τὰς προσευχὰς των ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ χαρίσῃ εἰς τὰ παιδιὰ των χρήματα πολλὰ, πλοῦτη καὶ δόξες ἐφήμερες. Καὶ ὁ Θεὸς ἀκούοντας τίς προσευχῆς αὐτῆς πού στεροῦνται βάρους καὶ εἶναι καθαρῶς ὑλιστικῆς, μεγάλως θὰ λυπεῖται, διὰ τὴν μὴ ἀξιοποίησιν τῆς θυσίας Του καὶ τὴν παρερμηνεῖαν τῆς διδασκαλίας Του.

Καὶ γιὰ τὸν νεομάρτυρα Μανουὴλ, ὅπως καὶ γιὰ κάθε δίκαιο καὶ ἐκλεκτό, ὁ βίος αὐτὸς ὑπῆρξε γεμάτος ἀπὸ θλίψεις καὶ πικρίας. Ἐνῶ ἀκόμη ἔπαιζε ἀμέριμνος εἰς τὴν λατρευτὴν πλατείαν τοῦ χωρίου του καὶ ἀνέπνεε τὸν καθαρὸν του ἀέρα εἶχεν μίαν φοβερὰν δοκιμασίαν, ἡ ὁποία χωρὶς τὴν γρανιτένια πίστιν του εἰς τὸν Θεόν, θὰ τοῦ ἐστοίχιζεν τὴν στέρησιν τῆς ἄνω Ἱερουσαλήμ τὴν ὁποίαν κάθε ἄνθρωπος ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων πρέπει νὰ ὀραματίζεται. Καὶ ἡ δοκιμασία αὕτη ἦτο ἡ ἐξῆς. Κάποτε πού οἱ σκληροὶ τύρανοι καὶ φοβεροὶ βασανιστὰὶ τῶν ὑποδούλων βασιλιάδων ἐπάτησαν τὰ χῶματα τῆς θρυλικῆς ἐπαρχίας, ἡ ὁποία τόσον τοὺς ἐμίσησεν καὶ τοὺς ἐπολέμησεν, ἐπῆραν φεύγοντας καὶ τὸν μικρὸν Μανουὴλ (ἴσως κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Δασκαλογιάννη). Τόσῃν δὲ σημασίαν ἀπέδωσαν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν των ἐκείνην ὥστε ἐξηνάγκασαν τὸ χριστιανόπουλον ἐκεῖνο νὰ δεχθῇ τὴν πίστιν των. Ἀλλὰ ἀπὸ τὴν στιγμή πού θὰ χάσῃ ὁ ἄνθρωπος τὸ φῶς του ἀντιλαμβάνεται τὴν ἀξίαν του καὶ λαχταρᾷ τὴν ἀνάκτησίν του. Γενικὰ ὁ ἄνθρωπος ὅταν ἔχη κάτι δὲν τὸ ὑπολογίζει καὶ ὅμως ὅσων τὸ χάσῃ τὸ θέλει. Καὶ ὁ καλλίνικος μάρτυς Μανουὴλ ἀπὸ τὴν στιγμήν πού ἀπηρνήθη

τὴν ἁγίαν πίστιν τῶν πατέρων του ἔχασε μαζί καὶ τὴν ἐλπίδα πρὸς τὴν ζωὴν καὶ τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς ἢ ὁποῖα ἀποτελεῖ τὸ μεγαλύτερον μυστικὸν τῆς εὐτυχίας παντὸς ἀνθρώπου. Γι' αὐτὸ δικαίως ἠλέχθη ὅτι ὁποῖος χάνει τὴν πίστιν του χάνει τὸ πᾶν. Δηλαδή καὶ χαρὰ καὶ ἐλπίδα καὶ αἰωνιότητα. Ἄλλὰ ἡ πίστις εἰς τὴν συγγνώμην τοῦ θεοῦ Ἰησοῦ δὲν ἔσβυσε ποτὲ ἀπὸ τὴν ψυχὴν του. Πολύ τοῦ ἐνίσχυε τὴν πίστιν του αὐτὴν ἢ εἰκόνα τοῦ ληστοῦ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἢ ὁποῖα συχνὰ ἐπερνοῦσε ἀπὸ τὴν σκέψιν του καθῶς καὶ ἡ εἰκόνα τῆς ὁσίας Πελαγίας καὶ τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας. Γι' αὐτὸ κάποια ἡμέρα μόλις ἄρχισε νὰ νυκτώνῃ ἐπῆρε τὸν μυροβόλον δρόμον πρὸς κάποια ὀρθόδοξον χριστιανικὴν ἐκκλησίαν μὲ τὸν ἅγιον σκοπὸν καὶ μὲ τὴν σφοδρὰν ἐπιθυμίαν νὰ τὸν ξαναδεχθῇ ὡς ἐλάχιστόν της τέκνον εἰς τὰς θερμὰς καὶ μυροβόλους ἀγκάλας της. Βρισκόταν τότε εἰς τὴν νῆσον Μύκονο. Μὲ πόνον ψυχῆς ἀφηγήθη εἰς τὸν σεβάσιμον πνευματικὸν τὰς τρομερὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας εὐρεθεὶς ἠναγκάσθη ν' ἀπολακτῆσθαι τὴν πανέμορφη θρησκεία τοῦ σταυροῦ καὶ μὲ λυγμοὺς ἐζήτησε ἀπὸ αὐτὸν νὰ τὸν συγχωρήσῃ.

Καὶ ὁ σεβάσιμος λευίτης διέκρινε ὅτι ἡ μετάνοιά του ἦτο αὐθόρμητος καὶ εἰλικρινῆς καὶ τὸν συνεχώρησε ἐνῶ συγχρόνως τοῦ ἔκαμε τὸ μυστήριον τοῦ χρίσματος. Τὰ δάκρυα ἀπὸ τὴν βαθεῖαν συγκίνησιν ποῦ ἐδοκίμασεν ἔκαμαν αὐλάκι κάτω κ' ἐστόλισαν τὸ δάπεδον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ὡς πραγματικά μαργαριτάρια καὶ ὁ Ἰησοῦς βλέποντάς τον ἀπὸ τὸν τροῦλον τῆς ἐκκλησίας ἐδάκρυσεν ἀπὸ χαρὰ. Διότι ἐβλέπε ὅτι ἡ ψυχὴ ἐκεῖνη ποῦ γιὰ λίγο τὸν εἶχε ἀπαρνηθῆ τὸν ἐδέχετο πάλι ὡς βασιλέα τῆς καρδίας της. Καὶ φυσικὰ μαζί μὲ τὸν Χριστὸν καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ οὐρανοῦ ἔκλαιον ἀπὸ χαρὰν καὶ ἔστελναν θερμὰς εὐχαριστίας πρὸς τὸν αἰῶνιον καὶ οἱ εὐλαβεῖς κάτοικοι τοῦ μικροῦ ἐκείνου νησιοῦ. Ἄλλὰ τὰ βάσανα καὶ οἱ δοκιμασίαι δὲν ἔσταμάτησαν μέχρις ἔδῶ καὶ τοῦτο διότι ἡ γυναῖκα ποῦ ἐνυμφεύθη δὲν ἐφάνη ἀν-

ταξία τῆς συζυγικῆς τῆς ἀποστολῆς. Καὶ μήπως λίγες φορές δὲν τῆς ὠμίλησεν καὶ μὲ λόγια ποῦ θὰ ἐράγιζαν καὶ τὶς πέτρες ἀκόμη δὲν τῆς ἐζήτησεν νὰ σκεφθῆ τὴν ψυχὴν τῆς καὶ τὰ χαριτωμένα ἔξ παιδάκια τῶν καὶ ἐκεῖνον ποῦ οὐδέποτε τὴν παρεπόνεσεν; Ἄλλὰ τοῦ κάκου! Καὶ κάποια ἡμέρα ἀφοῦ ἐκεῖνη ἐσυνέχιζε νὰ τὸν ἀπατᾷ ἠναγκάσθη νὰ πάρῃ τὰ παιδιὰ του καὶ ν' ἐγκατασταθῆ εἰς ἄλλην οἰκίαν διὰ νὰ τὰ προσφυλάξῃ ἀπὸ τὸ ἀμάρτημα τῆς ἀκολασίας εἰς τὴν ὁποίαν πολὺ πιθανὸν νὰ ὑπέπιπτον μιμούμενα τὴν βδελυρὰν καὶ ἀκόλαστην μητέρα τῶν. Ἡ θλίψις καὶ ὁ πόνος ποῦ ἐδοκίμασεν πάλιν ἦτο μέγας διότι ἀληθινὰ ὁ πόνος ἔξ αἰτίας τῆς ἀποτυχίας εἰς τὸ κεφαλαῖῳδες αὐτὸ ζήτημα τῆς ζωῆς εἶναι ἀπὸ τοὺς ἰσχυροτέρους. Γι' αὐτὸ ἄλλωστε πολλοὶ ἄνθρωποι ποῦ ἀποτυγχάνουν εἰς τὸν γάμον τῶν λυώνων σὰν τὸ κερὶ καὶ χάνονται καὶ εἶναι οἱ δυστυχιστέροι τῶν ἀνθρώπων. Ἄν καὶ τόσο ὅμως τὸν ἔκαμε νὰ πονέσῃ, οὐδέποτε ἐμνησικακίσειεν ἐναντίον τῆς. Ἰσα-ἴσα τώρα ἐπὶ περισσοτέρας ὥρας παρέμενεν εἰς τὴν προσευχὴν ζητῶντας ἀπὸ τὸν Θεὸν τοῦ ἐλέους καὶ τῶν οἰκτιρῶν νὰ τὴν συγχωρήσῃ.

Καὶ ὁ Ἰησοῦς βλέπωντας τὴν ἀθωότητά του, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν ἀπέραντον ἀνεξικακίαν του τὸν συνεπάθησε περισσότερο καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὸν τιμῆσῃ διὰ τῆς λαμπροτέρας καὶ ἐνδοξοτέρας τῶν τιμῶν. Καὶ ἡ εὐκαιρία νὰ πῶς ἐδόθη. Μίαν ἡμέραν τοῦ ἔτους 1792 ἔπλεε μ' ἓνα καῖκι φορτωμένον μὲ ξύλα ἀπὸ τὴν Σάμον πρὸς τὴν Μύκονον. Αἴφνης ὅμως ἓνα Τουρκικὸν πλοῖον ποῦ ἐνεργοῦσε περιπολίαν εἰς τὰ νερὰ ἐκεῖνα ἐπλησίασε τὸ μικρὸν πλεούμενον. Μέσα ὅμως εἰς τὸ Τουρκικὸ πλοῖο εὐρίσκετο κάποιος ἀσπινδὸς ἐχθρὸς του ὁ ὁποῖος καὶ ἄλλοτε τὸν εἶχε ἀπειλήσει καὶ μὲ κάθε τρόπον εἶχεν ἐργασθῆ διὰ τὴν ἐξόντωσίν του. Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος τὸν ἐποίησεν ὁ συναξαριστὴς τοῦ μάρτυρος τὸν χαρακτηρίζει ὡς «παγκάκιστεν καὶ παμμίαιρον» ἦτο σύγγοιμβρὸς του καὶ ὑπηρετοῦσε εἰς τὸ πλοῖον ὡς μά-

γειρος τοῦ Ἄγα (τοῦ πλοίου).

Ὁ κατάχθόνιος λοιπὸν αὐτὸς ἄνθρωπος εἶπε εἰς τὸν Ἄγα ὅτι ὁ Μανουὴλ ἦτο κάποτε Τοῦρκος καὶ ὅτι τῶρα ἀρκετὰ χρόνια εἶχεν ἀπαρνηθῆ τὴν θρησκείαν τοῦ μεγάλου των προφήτου. Καὶ ὁ ἅγιος ὁ ὁποῖος ἀμέσως προσήχθη εἰς ἀνάκρισιν δὲν ἠρνήθη πῶς τοῦτο, ἀλλὰ μὲ θάρρος ὄντως μαχητοῦ τῆς ὠραίας θρησκείας τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν ὁποῖον τὰ δόντια τῶν θηρίων, τὰ βασανιστήρια καὶ ἡ φωτιά προκαλοῦν εὐχαρίστησιν τοῦ εἶπε ὅτι ἐγεννήθη ἀπὸ χρ.σιανοὺς γονεῖς καὶ ὅτι ἐπιθυμῆ καὶ Χριστιανὸς νὰ τελευτήσῃ τὸν βίον. Καὶ ἐνῶ φοβεραὶ ἐξήρχοντο αἱ βλασφημίαι καὶ αἱ ἀπειλαὶ ἀπὸ τὸ δυσῶσες στόμα τοῦ Ὀθωμανοῦ ἀνακριτοῦ του ὁ Μανουὴλ ἠσθάνετο μίαν χαρὰν νὰ τὸν κυριεύῃ ὀλόκληρον ἐνῶ ἐμπροσθεν του ἔβλεπε τὸν πρόδρομον ὄλων τῶν ὠραίων ἀγώνων καὶ τῶν εὐγενικῶν θυσιῶν, Ἰησοῦν, εἶτοιμον νὰ στεφανώσῃ μὲ τὸ ἀμαράντινον στέφανον τῆς ζωῆς. Καὶ πόσα βασανιστήρια, δὲν ἔδοκίμασεν ὁ καλλίνικος οὗτος μάρτυς! Καὶ ὁμως ὑπέμεινε σὰν τοὺς μάρτυρες τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων καὶ οὐδόλως δυσανασχέτισεν. Ὑστερα ἀπὸ ἡμέρας πολλὰς τὸ πλοῖον προσήγγισεν εἰς ἓνα λιμένα τοῦ ὠραίου νησιοῦ τῶν μαστιχοδένδρων, τῆς Χίου, τὸ ὁποῖον ὕστερα ἀπὸ λίγες μολὶς δεκάδες χρόνια ἐπρόκειτο νὰ δοκιμάσῃ φοβερὰν τὴν ἐκδίκησιν τῶν τυράννων. Εἰς τὸ νησί ἐκεῖνο εὐρίσκετο ὁ καπετὰν πασσαῖς μὲ τὴν βασιλικὴν ἀρμάδα. Πρῶτον μέλημα τοῦ ἁγίου ἦτο νὰ ἐξομολογηθῆ καὶ καθὼς ἀναφέρει ὁ συναξαριστὴς του ἔστειλε ἓνα χριστιανὸν Ὑδρεώτην νὰ καλέσῃ κανέναν πνευματικόν. Κανεὶς ὁμως λόγῳ προφανῶς τῆς τρομοκρατίας τῶν κατακτητῶν δὲν ἐτόλμησεν νὰ μεταβῆ πρὸς ἐξομολόγησιν τοῦ ἁγίου. Ὡστόσο ἓνας εὐσεβέστατος πνευματικὸς τοῦ ἐμήνησεν νὰ χαίρῃ διότι πάσχει χάριν τοῦ Κυρίου καὶ νὰ αἰσθάνεται τιμὴν μᾶλλον ἢ θλίψιν, καὶ πράγματι ἡ πατρικὴ καὶ βαθύτατα χριστιανικὴ αὐτῆ συμβουλή ἐτόνωσεν ἀφαντάτως τὸ ἠθικὸν τοῦ μάρτυρος ὁ ὁποῖος

ἤρχιζεν νὰ δεξάζη καὶ νὰ αἰνῆ τὸν Θεὸν σὰν τοὺς ἀποστόλους καὶ τοὺς μάρτυρας ὄλων τῶν αἰώνων. Καὶ ἀφοῦ καμμία δύναμις δὲν ἐστάθηκε ἱκανὴ νὰ τὸν μεταπίσει ὁ Καπετὰν πασσαῶς ἔδωσεν ἐντολὴν νὰ τὸν φονεύσουν. Τὸν ὠδήγησαν λοιπὸν μὲ σπρωξιές, ἀναθέματα καὶ βλασφημίες οἱ παμμιάροι ἐκεῖνοι ἀνθρώποι σ' ἓνα μακελλιὸ τὸ ὁποῖον εὕρισκετο κοντὰ εἰς τὸ παλάτι καὶ εἰς μίαν τοποθεσίαν ἢ ὁποῖα ἐκαλεῖτο «παλαιὰ βρύσι». Ὁ ὑπέροχος μάρτυς τῆς γλυκείας θρησκείας τοῦ θεοῦ Νοζωραίου καὶ τότε ἔχαιρεν σὰν τὸν ἀπόστολον Παῦλον ὅταν ἦτο δέσμιος χάριν τῆς εἰς Χριστὸν πίστεώς του. Ἐγονάτισε λοιπὸν καὶ σὰν ἀρνὶ μὲ θείαν ἀταραξίαν ἀνέμενε τὴν μάχαιραν νὰ τοῦ ἀποκόψη τὴν ἁγίαν του κάραν. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ ἀφιερωθὲν πρὸς αὐτὸν τὸν ἔνδοξον ἀθλητὴν ἐπίγραμμα ἔχει ὡς ἑξῆς : «Πρόβατον ὡσπερ σφαγιασθεὶς παμμάκαρ, μάνδρα προσήχθης, ὦ Μανουήλ, τῆ ἄνω». Καὶ ἦτο τόση ἡ πραότης καὶ ἡ γλυκύτης τοῦ προσώπου του ὥστε ὁ στρατιώτης τοῦ Σουλτάνου ποῦ διετάχθη νὰ τὸν ἀποκεφαλίσῃ ἐκυριεύθη ἀπὸ μέγαν τρόμον καὶ εἰς μίαν στιγμὴν ἐπέταξε μακρὰν τὸ σπαθὶ καὶ ἔφυγεν.

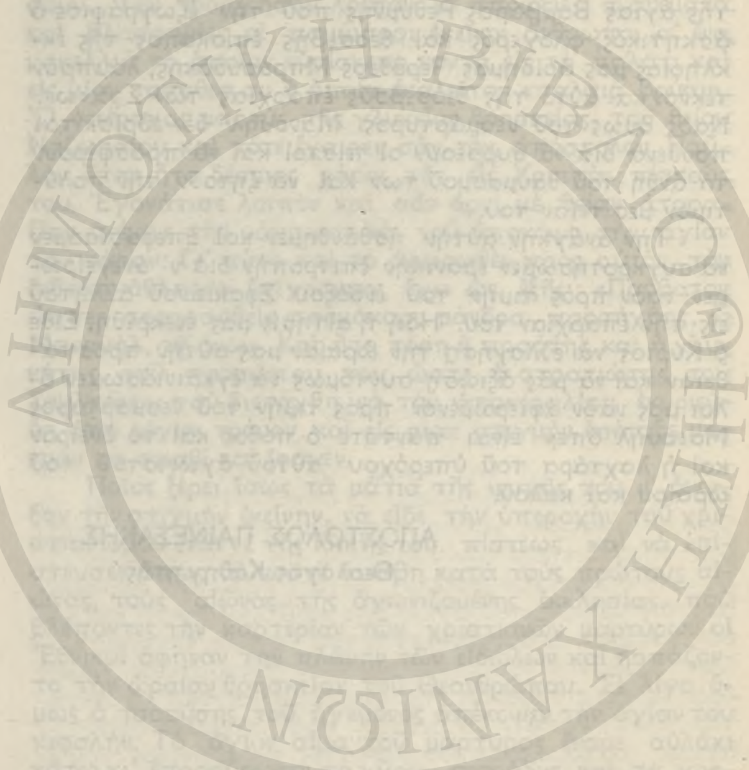
Ποῖος ξέρει ἴσως τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του ν' ἀνοίξαι τὴν στιγμὴν ἐκείνην, νὰ εἶδε τὴν ὑπεροχὴν τοῦ χριστιανισμοῦ ἔναντι τῆς ἰδικῆς του πίστεως καὶ νὰ ἐπίστευσεν ὅπως ἄλλωστε συνέβη κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας, τοὺς αἰῶνας τῆς ἀγωνιζομένης ἐκκλησίας, ποῦ βλέποντες τὴν καρτερίαν τῶν χριστιανῶν μαρτύρων οἱ ἔθνηκοι ἄφηναν τὴν πλάνην τῶν εἰδώλων καὶ ἠσπάζοντο τὴν ἀραίαν θρησκείαν τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπου. Σὲ λίγο ὁμως ὁ τσαούσης τοῦ ἡγεμόνος ἀπέκρυψε τὴν ἁγίαν του κεφαλὴν. Τὸ ἅγιον αἷμα τοῦ μάρτυρος ἔκαμε αὐλάκι κάτω κι' ἐπερφύρωσεν τὰ γύρω πετράδια καὶ τὰ χερτάρια ἐνῶ τὴν ἰδίαν στιγμὴν ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἔπαιρναν τὴν ἄσπιλον ψυχὴν του καὶ τὴν μετέφερον σὰν εὖοσμον θυσίαν εἰς τὸ βωσίλειον τοῦ Θεοῦ. Ἡ εἰδησις αὕτη διεδόθη μὲ ταχύτητα βολίδος εἰς ὀλόκληρον τὸ νησί

τῶν μαθητῶν καὶ συνηγόρων καὶ συνεκίνησε βαρύτερα τοὺς χριστιανοὺς τῶν ὁποίων ἡ εὐλογημένη πίστις εὐρίσκετο εἰς ἀπηνῆ διωγμὸν ἀπὸ τῆν ζοφερὰν ἡμέραν τῆς 29ης Μαΐου 1543. Σήμερον μία εἰκόνα ὑπάρχει εἰς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Βαρβάρης Ρεθύμνης ποὺ τὴν ἐξωγράφησε ὁ ἀσκητικὸς, φλογερὸς καὶ θεοσεβὴς ἐπίσκοπος τῆς ἐκκλησίας μας ἀδίδημος Ἱερόθεος Μπραουδάκης, λαμπρὸν τέκνον καὶ αὐτὸ τῆς θεοσεβοῦς ἐπαρχίας τῶν Σρακῶν. Ναὸς ὅμως τοῦ νεομάρτυρος Μανουὴλ δὲν εὐρίσκειται πουθενὰ διὰ τὰ συρρέουν οἱ πιστοὶ καὶ τὰ προσφέρουν τὰ ἄνθη τοῦ θαυμασμοῦ των καὶ τὰ ζητοῦν τὴν πολυτιμον μεστέϊαν του.

Τὴν ἀνάγκην αὐτὴν ἠσθάνθημεν καὶ ἀπεφασίσαμεν τὰ συγκροτήσωμεν ἐραρικὴν ἐπιτροπὴν διὰ τὴν ἀνεγείρωμεν ναὸν πρὸς τιμὴν τοῦ ἐνδόξου Σφακιανοῦ ἀθλητοῦ εἰς τὴν ἐπαρχίαν του. Ἦδη ἡ αἴτησίς μας ἐνεκρίθη. Εἶθε ὁ Κύριος τὰ εὐλογήσῃ τὴν ὥραϊαν μας αὐτὴν προσπάθειαν καὶ τὰ μᾶς ἀξιώσῃ συντόμως τὰ ἐγκαινιάσωμεν ὅλοι μας ναὸν ἀφιερωμένον πρὸς τιμὴν τοῦ νεομάρτυρος Μανουὴλ ὅπερ εἶναι πάντοτε ὁ πόθος καὶ τὸ ὄνειρον καὶ ἡ λαχτάρα τοῦ ὑπερόχου αὐτοῦ ἀγωνιστοῦ τοῦ ὥραϊου καὶ καλοῦ.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΙΝΕΣΑΚΗΣ

Θεολόγος Καθηγητὴς

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΥΔΕ) - ΕΠΙΜΕΛΕΤΗΡΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΥΔΕ) - ΕΠΙΜΕΛΕΤΗΡΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Μνήμη τοῦ Ἁγίου Ἰουδαίου Νεομάρτυρος Μανουῆλ τοῦ

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΟΥ

ΑΓΙΟΥ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

ΜΑΝΟΥΗΛ

ΤΟΥ ΕΚ ΣΦΑΚΙΩΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Ἐποιήθη ἐν Ἁγίῳ Ὄρει

ὑπὸ

Γερασίμου Μοναχοῦ

Μικραγιαννανίτου

Ἐγχογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας

ΛΟΓΟΤΥΠΙΑ

ΤΟΥ

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

ΜΑΝΟΥΗΛ

ΤΟΥ ΕΚ ΣΦΑΚΙΩΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Ἐκδόθη ἐν Ἀθήναις Ὀπερ

ἔτι

Ἐκδόθη ἐν Μόσχῃ

Μικρασιατικῶν

Ἐκδόθη ἐν Μόσχῃ καὶ ἐν Ἰστανβουλῇ

ΜΑΝΟΥΗΛ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΧΑΝΙΩΝ

Μαρτίου ιε'

Μνήμη τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Νεομάρτυρος Μανουήλ τοῦ
ἐκ Σφακίων τῆς Κρήτης.

ΕΝ Τῷ ΕΣΠΕΡΙΝῳ

Μετὰ τὸν Προοιμιακόν, τὸ Μακάριος ἀνὴρ. Εἰς δὲ
τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους στ' καὶ ψάλλομεν τὰ
ἕξις Προσόμοια τοῦ Ἁγίου.

Ἦχος α'. Τῶν οὐρανίων ταγμάτων.

Σφακιανῶν αἱ χορεῖαι δεῦτε συνέλθωμεν. καὶ Μανουήλ
τοῦ νέου, ἀθλητοῦ τοῦ Σωτῆρος, τελέσωμεν τὴν μνήμη
τὴν ἱεράν, ἀγαλόμεθα σήμερον κλέος γὰρ οὗτος ὑπάρ-
χει ἡμῶν σεπτόν, καὶ θερμὸς πρέσβυς πρὸς Κύριον.

Ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ φθόνῳ τοῦ ὄφους, τυραννικῆ μανίᾳ,
τοῦ Χριστοῦ ἐχωρίσθης, ἀλλ' αὐθις ἐπανήλθες γνώμη
στερρᾷ, εὐσεβείας τῆ χάριτι, καὶ ἐναθλήσας νομίμως ὡ
Μανουήλ, Νεομάρτυς ὠφθης ἔνδοξος.

Ἀπεριτρέπτω κορδίᾳ καὶ στοθερῶ λογισμῶ, τὴν ἐκτο-
μὴν τοῦ ξίφους, καθυπέστης ἀνδρείως, καὶ ἠδρευσας ἰ-
αμάτων τοῖς ὀχετοῖς, Μανουήλ ἀξιάγασται, τὴν τοῦ Χρι-
στοῦ Ἐκκλησίαν ἀθλητικῶς, ἀνυμνοῦσάν σου τὴν ἀ-
θλησιν.

Προσόμοια ἕτερα

Ἦχος δ'. Ὡς γενναῖον ἐν Μάρτυσι.

Τῶν Σφακίων τὸ βλάστημα, καὶ περπινότατον κούχημα,
Ἀθλητιτῶν τὸν σύναθλον καὶ ἰσότιμον, Κρήτης ἀπέσσης
τὸ σέμνωμα, Μανουήλ τιμήσωμεν, τὸν ἐν Χίῳ ἀνδρικῶς,
δι' ἀγάπην τὴν ἐνθεον, ἐναθλήσαντα, πρὸς αὐτὸν ἐκ-
βοῶντες. Νεομάρτυς, πάσης λύτρωσαι ἀνάγκης, τοὺς
χαρμοσύνως τιμῶντάς σε.

Ὡς νομίμως ἀθλήσαντα, καὶ ἐχθρὸν καταισχύναντα, κα-
τιδόντες ἅπαντες ἐπευφράνθησαν, οἱ εὐσεβεῖς σε μακά-
ριε· στερρῶς γὰρ ὑπέμεινας, ὥσπερ ἄκακος ἀμνός, τὴν

σφαγήν ἀπηνέστατα, καὶ ὡς ἄμωμος, προσηνέχθης θυσία τῷ Κυρίῳ, Μανουὴλ καὶ τῶν Μαρτύρων, τῆς εὐκληρίας τετύχηκας.

Τῇ ἀγία ἀθλήσει σου, ἡ πατρίς σου ἀγάλλεται, καὶ λαμπρὰν πανήγυριν ἄγει σήμερον, ἀνευφημοῦσα τοὺς ἀθλους σου, τὴν δόξαν καὶ εὐκλειαν, ἣν περ εὖρες πρὸς Χριστοῦ, Ἀθλητῆς ὡς ἀήττητος, καὶ κραυγάζει σοι· Σὺ μου κλέος ὑπάρχεις, καὶ προστάτης, Μανουὴλ καὶ τῇ σὴ σκέπη αἰεὶ προστρέχω καὶ σώζομαι.

Δόξα. Ἦχος πλ. β.

Μαρτυρικὴν ζηλώσας ἀρετὴν, τὴν δυσσεβῆ ἠκύρωσας βουλήν, ἐν σοφῷ διανοίᾳ, Μανουὴλ ἀξιάγαστε· τῇ γὰρ θείᾳ ροπῇ σ' αὐτὸν ἀναθέμενος, τὰ πάντα ἐμφρόνως ἔλιπες, ἐν μελέτῃ θεόφρονι, καὶ πρὸς μαρτυρικοὺς ἀγῶνας, ἐν καρτερίᾳ πολλῇ ἀπεδύσω· καὶ ὁμολογία Χριστοῦ, τὸν ἐχθρὸν καταγωνισάμενος, τοῖς ρεῖθροις τῶν αἱμάτων σου, τῆς Ἐκκλησίας τὴν στολὴν ἐφοίνισας. Ὅθεν μαρτυρικῶν στεφάνων ἀξιωθεῖς, καὶ Μαρτύρων συνῶν τοῖς δήμοις, τῷ Ἀθλοθέτῃ πρέσβευε Χριστῷ, ἐλεηθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Καὶ νῦν. Ὁ αὐτός.

Τίς μὴ μακαρίσει σε Παναγία Παρθένε, τίς μὴ ἀνυμνήσει σου, τὸν ἀλόχευτον τόκον. Ὁ γὰρ ἀχρόνως ἐκ Πατρὸς, ἐκλάμπας Υἱὸς μου μονογενής, ὁ αὐτὸς ἐκ σοῦ τῆς Ἀγνῆς προσήλθεν ἀφράστως σαρκωθείς, φύσει Θεὸς ὑπάρχων καὶ φύσει γενόμενος ἄνθρωπος δι' ἡμᾶς, οὐκ εἰς δυάδα προσώπων τεμνόμενος, ἀλλ' ἐν δυάδει φύσεων, ἀσυγχύτως γνωριζόμενος. Αὐτὸν ἰκέτευε σεμνὴ Παμμακάριστε, ἐλεηθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Εἰσόδος, Φῶς ἱλαρόν, τὸ Προκειμένον τῆς ἡμέρας, καὶ τὰ ἀναγνώσματα.

Προφητείας Ἡσαΐου τὸ ἀνάγνωσμα.

Κεφ. μ. 9. Τάδε λέγει Κύριος. Πάντα τὰ ἔθνη συ-

νήχθησαν ἅμα καὶ συναχθήσονται ἄρχοντες ἐξ αὐτῶν. Τὶς ἀναγγελεῖ ταῦτα ἢ τὰ ἐξ ἀρχῆς τίς ἀκουστὰ ποιήσει ὑμῖν. Ἀγαγέτωσαν τοὺς μάρτυρας αὐτῶν, καὶ δικαιωθήτωσαν καὶ εἰπάτωσαν ἀληθῆ.

Γίνεσθέ μοι μάρτυρες, καὶ ἐγὼ μάρτυς λέγει Κύριος ὁ Θεός, καὶ ὁ παῖς ὃν ἐξελεξάμην· ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύσητε, καὶ συνῆτε, ὅτι εἰμι· ἔμπροσθέν μου οὐκ ἐγένετο ἄλλος Θεός, καὶ μετ' ἐμέ οὐκ ἔσται. Ἐγὼ ὁ Θεός καὶ οὐκ ἔστι πάρεξ ἐμοῦ ὁ σώζων. Ἐγὼ ἀνήγγειλα καὶ ἔσωσα· ὠνειδισα, καὶ οὐκ ἦν ἐν ὑμῖν Θεὸς ἀλλότριος· ὑμεῖς ἐμοὶ μάρτυρες, καὶ ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός. Ἔτι ἀπ' ἀρχῆς ἐγὼ εἰμι, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐκ τῶν χειρῶν μου ἐξαιρούμενος· ποιήσω, καὶ τίς ἀποστρέψει αὐτό. Οὕτω λέγει Κύριος ὁ Θεός, ὁ Λυτρούμενος ὑμᾶς, ὁ Ἅγιος Ἰσραὴλ.

Σοφίας Σολομῶντος τὸ Ἀνάγνωσμα.

Κεφ. ν 1. Δικαίων ψυχαὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ, καὶ οὐ μὴ ἄφηται αὐτῶν βάσανος. Ἔδοξαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων τεθνάναι, καὶ ἐλογίσθη κάκωσις ἢ ἔξοδος αὐτῶν, καὶ ἡ ἀφ' ἡμῶν πορεία σύντριμμα· οἱ δὲν εἰσὶν ἐν εἰρήνῃ. Καὶ γὰρ ἐν ὄψει ἀνθρώπων ἐὰν κολασθῶσιν, ἡ ἐλπίς αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης. Καὶ ὀλίγα παιδευθέντες, μεγάλα εὐεργετηθήσονται· ὅτι ὁ Θεὸς ἐπέειρασεν αὐτούς, καὶ εὖρεν αὐτούς ἀξίους ἑαυτοῦ. Ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτηρίῳ ἔδοκίμασεν αὐτούς καὶ ὡς ὀλοκάρπωμα θυσίας προσεδέξατο αὐτούς. Καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀναλάμψουσι, καὶ ὡς σπινθῆρες ἐν κακάλῃ διαδραμοῦνται, κρινοῦσιν ἔθνη, καὶ κρατήσουσι λαῶν, καὶ βασιλεύσει αὐτῶν Κύριος εἰς τοὺς αἰῶνας. Οἱ πειοιθότες ἐπ' αὐτόν, συνήσουσιν ὀλίγησαν, καὶ οἱ πιστοὶ ἐν ἀγάπῃ προσμενοῦσι αὐτῷ· ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκόπη ἐν τοῖς ἐκλετοῖς αὐτοῦ.

Σοφίας Σολομῶντος τὸ Ἀνάγνωσμα.

Κεφ. ε. 15. Δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι, καὶ ἐν Κυρίῳ ὁ μισθὸς αὐτῶν, καὶ ἡ φροντίς αὐτῶν παρὰ Ὑψίστω. Διὰ τοῦτο λήφονται τὸ βασιλεῖον τῆς εὐπρεπειάς,

καὶ τὸ διάδημα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς Κυρίου. "Οτι τὴν δεξιᾶ σκεπάσει αὐτούς, καὶ τῷ βραχίονι ὑπερασπιεῖ αὐτῶν. Λήψεται πανοπλίαν, τὸν ζῆλον αὐτοῦ, καὶ ὀπλοποιήσει τὴν κτίσιν εἰς ἄμυναν ἐχθρῶν. Ἄνδύσεται θώρακα, δικαιοσύνην· καὶ περιθήσεται κόρυθα, κρίσιν ἀνυπόκριτον· λήψεται ἄσπίδα ἀκαταμάχητον, ὁσιότητα. ὀξυνεῖ δὲ ἀπότομον ὄργην εἰς ρομφαίαν· συνεκπολεμήσει δὲ αὐτῷ ὁ κόσμος ἐπὶ τοὺς παράφρονas. Πορεύσονται εὐστοχοὶ βολίδες ἀστραπῶν, καὶ ὡς ἀπὸ εὐκύκλου τόξου, τῶν νεφῶν, ἐπὶ σκοπὸν ἀκούνται· καὶ πετροβόλου θυμοῦ, πλήρεις ριφήσονται χάλαζαι· ἀγανακτήσει κατ' οὐτῶν ὕδωρ θαλάσσης, ποταμοὶ δὲ συγκλύσουσιν ἀποτόμως· ἀντιστήσεται αὐτοῖς πνεῦμα δυνάμεως, καὶ ὡς λαίλαψ ἐκλικμήσει αὐτούς, καὶ ρημώσει πᾶσαν τὴν γῆν ἀνομία, καὶ κακοπραγία περιτρέψει θρόνους δυναστῶν. Ἄκούσατε οὖν βασιλεῖς καὶ σύνετε· μάθετε δικασταὶ περᾶτων γῆς· ἐνωπίσασθε οἱ κρατοῦντες πλήθους, καὶ γεγαυρωμένοι ἐπὶ ὄχλοις ἔθνῶν. "Οτι ἐδόθη παρὰ Κυρίου ἡ κράτησις ὑμῖν, καὶ ἡ δυναστεία παρὰ Ὑψίστου.

Εἰς τὴν Λιτὴν, Ἰδίόμελα. Ἦχος α'.

Εὐφραίνεται ἐνθέως, ἡ τῶν Σφακίων χώρα, καὶ σὺν αὐτῇ πᾶσα ἡ περίοικος, τῇ ἀθλητικῇ σου χάριτι, Μανουὴλ Νεομάρτυς· ἐξ αὐτῆς γὰρ ἐβλάστησας, ὡς εὐῶδες ἄνθος, καὶ τῶν πιστῶν τὰς καρδίας εὐφραίνεις, ἀθλητικαῖς δωρεαῖς, ὧν θεόθεν ἐπλήσθης, ὡς τοῦ Χριστοῦ ὀπλίτης· καλῶς γὰρ ἀριστεύσας, τὸν πάλαι σε τρώσαντα ἐχθρόν, καιρίως ἀντέτρωσες καὶ τῇ πλημμύρῃ τῶν αἱμάτων σου, ἀπέπειξας μάκαρ. "Οθεν τοὺς τελοῦντας τὴν μνήμην σου πιστῶς, τῆς τούτου βλάβης λύτρωσαι, εἰρήνην ἡμῖν αἰτούμενος, καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Ἦχος β.

Τῆς εὐσεβείας ἐνδεδυμένος τὴν δύναμιν, ὑπὲρ Χριστοῦ ἀθλήσαι προεῖλου Μανουὴλ ἀξιάγαστε τυραννικὴν γὰρ φαυλίσας μαυίαν, μαρτυρικὴν ἐπεδείξω στερεότητα, καὶ τοῖς ἀντικειμένοις ἐβόας· Χριστιανὸς εἰμι ὧ ἄνομοι, Χριστῷ μόνῳ λατρεύω, ὡς Ποιητῇ μου καὶ Θεῷ, ὑπὲρ οὗ

καὶ σφαγιαζόμεαι, ἵνα ζήσω σὺν αὐτῷ, τῷ βοῶντι ἐμφανῶς. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ ζήσεται, Αὐτὸν ἰκέτετε, ἀθλητὰ μακάριε, ὑπὲρ τῶν τιμώντων σε.

Ἦχος γ'.

Τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, τῷ πυρὶ ἀναφλεχθεὶς, τῶν παγίδων τοῦ ἐχθροῦ, νουνεχῶς ἐρρύσθης Ἁγίε καὶ τῆς ματαίας ὁδοῦ, ἐν ἧ ἔστης πρὸς καιρὸν, τὴν πορείαν ἀνέστρεψας πρὸς τρόβον οὐράνιον· τῷ γὰρ θείῳ θελήματι σεαυτὸν ὑπέταξας, καὶ τοῦ Σωτῆρος τὸ ὄνομα, ἀθλητικῶς ἐδόξασες· καὶ νῦν τῆς παρ' αὐτοῦ δόξης κοινωνῶν, Μανουὴλ Πανένδοξε, ἀπαύστως ἰκέτετε, ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἦχος δ'

Τὸ τῆς ψυχῆς μου ἀκατάπληκτον, καὶ ἀνδρεῖον φρόνημα, οἱ δυσεβεῖς κατεπλάγησαν, Μανουὴλ Νεομάρτυς ἀήττητε· ἀνενδότως γὰρ ὑπέμεινας, τὰς ἀπειλὰς καὶ τὰς μάστιγας, καὶ ἀκλόνητος ἴστασο, ἀπηνῶς σφαγιαζόμενος, ὡς ἀρνίον ἄκακον, ὅθεν ἡ Ἐκκλησία ἡ Ὁρθόδοξος τῇ σῆι ἀθλήσει εὐφράνθη καὶ ὁ στεφοδότης Χριστὸς ἄνωθεν ἀμαραντίνῳ στεφάνῳ σε ἔστειπεν, ὡς νικηφόρον μάρτυρα. Ἄλλ' ὦ νέε Ἀθλητὰ τοῦ Σωτῆρος, μὴ παύση, πρεσβεύων δεόμεθα ὑπὲρ πίστει τιμώντων, τὴν μακαρίαν σου ἀθλήσιν.

Δόξα. Ὁ αὐτός.

Τὸν νέον τοῦ Χριστοῦ Ἀθλοφόρον, τὸν ἐκ Σφακίων ἀνατείλαντα, καὶ ἐν Χίῳ λαμπρὸς ἀνδραγαπήσαντα, Μανουὴλ τὸν αἰοίδιμον, φιλομαρτύρων οἱ δῆμοι, μαρτυρικοῖς ἐπαίνοις ἐγκωμιάσωμεν· τῶν πάλαι γὰρ Μαρτύρων, ἀκολουθήσας τοῖς ἴχνεσι, τὴν ὕσιν αὐτῶν ἀνδρείαν ἐπεδείξατο, ζήλω καὶ ἀγάπῃ θείᾳ, καὶ σπουδῇ συντόμῳ, καὶ τῶν ἴσων ἐπάθλων καὶ βραβείων, παρὰ Χριστοῦ ἠξίωται. Καὶ νῦν ἰσότιμος αὐτοῖς τελῶν, τῶν ὑπὲρ λόγον μετέχει ἐλλάψεων καὶ πρεσβεύει ἐκτενῶς, ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Καὶ νῦν. Θεοτόκιον

Ἐκ παντοίων κινδύνω.

Εἰς τὸν Στίχον Στιχηρὰ Προόμοια.

Ἦχος β. Ὅτε ἐκ τοῦ Εὐλου

Ὅτε συνεργία τοῦ ἐχθροῦ, ἐν χειρὶ βιαία ἠρνήσω, Χριστοῦ τὸ ὄνομα τότε γνώμη κρείττονι σπουδῇ ἐξέφυγες τῶν παγίδων τοῦ ὄφεως, καὶ τὸν μαργαρίτην, ὃν πρῶτῃν ἀπώλεσας, πίστει ἀνεύρηκας· ὅθεν καὶ νομίμως ἀθλήσας, Μανουὴλ ὀπλίτης γενναῖος ὤφθης τοῦ Χριστοῦ τῆς παρατάξεως.

Στίχ. Θαυμαστός ὁ Θεὸς ἐν τοῖς Ἁγίοις αὐτοῦ.

Ὅτε ὠμολόγησες στερρῶς, πίστιν Μανουὴλ τὴν ἁγίαν, ἐνθέῳ στόματι τότε προωμίλησας πληγαῖς καὶ μᾶστις, καὶ τμηθεὶς τῶν αὐχένα σου, ὡσπερ ἱερεῖον, θεῖον προσετήνεξαι, τῷ Ἀθλοθέτῃ Χριστῷ· ὅθεν τῶν αἱμάτων τοῖς ρεῖθροις, Χίον ἀγιάζεις τὴν νῆσον, ἐνθα, τὴν ἀπάτην ἐθριάμβευσας.

Στίχ. Τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ

Χαίρει τῶν Σφακίων ἐπὶ σοῖ, χώρα Μανουὴλ Νεομάρτυς, ἡ σὲ βλαστήσασα, καὶ πρὸς θεῖαν αἴνεσιν τῆς σῆς ἀθλήσεως, ἐν εὐσήμεῳ κηρύγματι, τὰς πόλεις τὰς κύκλω, κοί χωρία ἅπαντα καλεῖ χορεύουσα, ἅμα σὺν αὐτοῖς ἑορτάσει, τὴν παμφαεστάτην σου μνήμην, καὶ συμμετασχεῖν τῶν χαρισμάτων σου.

Δόξα Ἦχος πλ. δ.

Ἀθλητικαῖς ἐντάσεσι, τῆς πρὸς Χριστὸν ἀγάπης τὸν πλοῦτον, πᾶσαν ἐφαβέρωσας, Μανουὴλ μακάριε· θεολήπτω γὰρ ψυχῇ, κατὰ τῆς πλάνης ἀνδριασάμενος, τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτύριον μεγαλοφρόνως, ἤνυσας, καὶ τὸ οἰκεῖον αἷμα, ὑπὲρ αὐτοῦ προθύμως ἐξέχεας. Καὶ νῦν τῆς ἐν αὐτῷ ζωῆς, ἀμέσως ἀπολαύων, αἴτησιν ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

Τὰ οὐράνια ὑμνεῖ σε, Κεχαριτωμένη Μῆτερ Ἀνύμφευτέ, καὶ ἡμεῖς δοξολογοῦμεν, τὴν ἀνεξιχνίαστόν σου γέννησιν. Θεοτόκε πρέσβευε, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Νῦν ἀπολύεις, τὸ τρισάγιον, καὶ τὸ ἀπολυτίκιον.

Ἦχος γ. Θείας πίστεως

Θεῖον βλάστημα, Σφακίων πέλεις, καὶ πρὸς Κύριον, θερμὸς μεσίτης, Νεομάρτυς Μανουὴλ ἀξιάγαστε· ὑπὲρ Χριστοῦ γὰρ νομίμως ἐνήθλασας, καὶ μαρτυρίου ἐδέξω τὸν στέφανον. Ὅθεν πρέσβευε, δοθῆναι τοῖς σὲ γεραΐσουσι, πταισμάτων ἴλασμόν καὶ μέγα ἔλεος.

Θεοτοκίον

Σὲ τὴν μεσιτεύσασαν τὴν σωτηρίαν τοῦ γένους ἡμῶν, ἀνυμνοῦμεν θεοτόκε Παρθένε· ἐν τῇ σαρκὶ γὰρ τῇ ἐκ σοῦ προσληφθείση, ὁ Υἱὸς σου καὶ Θεὸς ἡμῶν, τὸ διὰ Σταυροῦ καταδεξάμενος πάθος, ἐλυτρώσατο ἡμᾶς ἐκ φθορᾶς ὡς φίλανθρωπος.

Ἀπόλυσις

Εἰς τὸν Ὅρθρον.

Μετὰ τὴν α' Στοιχολογίαν. Κάθισμα.

Ἦχος α' Τὸν Τάφον σου Σωτήρ.

Τὴν μνήμην σου σοφέ, τῶν Σφακίων ἡ πόλις, τελεῖ χαρμονικῶς, Μανουὴλ Νεομάρτυς, ὑμνοῦσα σου τὴν ἀθλήσιν, καὶ τῶν πόνων τὰ ἔπαθλα, ἦν διάσωζε, πάσης ἀνάγκης καὶ βλάβην ὡς πρὸς Κύριον, ἔχων πόλλην παρησίαν, ὡς Μάρτυς ἀήτητος.

Θεοτοκίον

Ἐκύησας Ἀγνή, ὑπὲρ νοῦν τε καὶ λόγον, τὸν παντῶν Ποιητὴν, ἐξ ἀγνῶν σου αἱμάτων, λαβόντα τὸ ἡμέτερον, καὶ ὄν ἦν διαμεΐναντα, ἀπειρόγαμε, Εὐλογημένη Μαρία· ὅθεν σῶσόν με, ἐπηρειῶν τοῦ Βελιάρ, καὶ πάσης κακώσεως.

Μετὰ τὴν β' Στοιχολογίαν, Κάθισμα.

Ἦχος δ. Ταχὺ προκατάλαβε.

Τὴν πτώσιν ἦν πέπονθας, ἐν μετάνοια θεριμῇ, καὶ ἔργοις τῆς πίστεως, ἀνεκαλέσω, σοφῶς, ὡς πλήρης φρονήσεως· ὅθεν ὁμολογήσας, τοῦ Σωτῆρος τὴν χάριν ἤθλησας στερροψύχως, Μανουὴλ Νεομάρτυς· καὶ νῦν τῆς αἰωνίου, τρυφᾶς ἐγαλλιάσεως.

Θεοτοκίον

Θεὸν μετὰ σώματος, δι' εὐσπλαχνίαν πολλήν κυήσασσα.
Ἄχραντε, δίχα φυρμοῦ καὶ τροπῆς, τὸν ὄφιν ἐνέκρωσας·
ὄθεν οἱ νεκροθέντες, τῇ ἀρχῇ τῷ σῶ τόκῳ ἤρθησαν Θεο-
τόκε, πρὸς ζωὴν ἀφθαρσίας τε τὴν αἰτίαν, εὐκλείας
τῆς πρότερον.

Μετὰ τὸν Πολυέλεον. Κάθισμα.

Ἦχος πλ. δ. Τὴν Σοφίαν καὶ Λόγον

Ἀνανήψας τὴν πλάνην ὡς νουνεχής, κατεπαλαίσας
Μάρτυς τὸν πτερινοστήν, ἀνδρείοις παλαίσμασι, καὶ ψυ-
χῆς καρτερότητι, καὶ ἀνενδότῳ γνώμῃ, δι' ἧς ὠμολόγη-
σας, τὴν παναγίαν κλῆσιν, Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν,
ὄθεν καὶ Μαρτύρων, διανύσας τὸ σκάμμα, χαρᾶς πολ-
λῆς ἔπλησας, εὐσεβῶν τὰ συστήματα, Μανουὴλ πα-
ναοίδιμε. Πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, τῶν πταισμάτων
ἄφεσιν δωρήσασθαι, τοῖς ἐορτάζουσι πόθῳ, τὴν ἀγίαν
μνήμην σου.

Θεοτοκίον

Τὸν Δεσπότην τῶν ὄλων καὶ Ποιητὴν, ἐκκαλούμενον
κόσμον ἐκ τῆς φθορᾶς, ἀσπόρως συνέλαβες, καὶ ἀφρά-
στως γεγέννηκας, καὶ μετὰ τόκον πάλιν, παρθένος διέ-
μεινας· Θεὸς γὰρ ἐν σοὶ Κόρη, μεγάλα ἤργασατο· ὄθεν
προστασίας, ἀνεδείχθης τοῦ κόσμου καὶ μέγα διάσωντα,
τῶν πιστῶς προστρεχόντων σοι, Θεοτόκε Πανύμνητε. Πρέ-
σβευε τῷ σῶ Υἱῷ καὶ θεῷ, τῶν πταισμάτων ἄφεσιν δω-
ρήσασθαι, τοῖς προσκυνοῦσι Παρθέने, τὴν ἄρρητον
δόξαν σου.

Τὸν ἀ' ἀντίφωνον τοῦ δ. Ἦχου καὶ τὸ Προκείμενον.
Θαυμαστός ὁ Θεὸς ἐν τοῖς Ἁγίοις αὐτοῦ. Στιχ. Τοῖς
Ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῆ αὐτοῦ. Εὐαγγέλιον τὸ ἐν τῷ
Ὁρθῷ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ὁ Ν. Δόξα. Ταῖς τοῦ
Ἀθλοφόρου. . . . Καὶ νῦν. Ταῖς τῆς Θεοτόκου. . .

Ἰδιόμελον Ἦχος πλ. β.

Στιχ. Ἐλέησόν με, ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου. . .

Τῷ Θεῷ πόθῳ βαλλόμενος, σεαυτὸν ἠρνήσω, καὶ τὸν
πῦερ Χριστοῦ ἀγῶνα, θεοπρεπῶς ἀνεδέξω· καὶ συμπλα-

κεις τῷ ἐχθρῷ, τοῦτον κατέρραξας, μαρτυρικοῖς πα-
λαΐσμασιν, Ἄθλοφόρε Μανουήλ. Αὐτοῦ τῆς κακίας καὶ
ἡμᾶς ἀπάλλαξον, ταῖς πρὸς Θεὸν πρεσβείαις σου.
Σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαόν σου. . . . Εἶτα οἱ κανόνες,
τῆς Θεοτόκου, καὶ τοῦ Ἁγίου. Κανῶν τοῦ Ἁγίου οὐ
ἢ ἀκροστιχίς.

«Σφακίων κλέος Μανουήλ μέλπω. Γερσαίμου»

ᾠδὴ α. Ἦχος δ, Ἀνοιξω τὸ στόμα μου.

Σοφίαν παράσχου μοῖ, Λόγε Θεοῦ Ὑπεράγαθε, καὶ λό-
γον μοι ἔμπνευσον, τοῦ Μανουήλ τοῦ στερροῦ, Νεο-
μάρτυρός, ὕμνουντι τοὺς ἀγῶνας, δι' ὧν καταβέβληκε,
πλάνης τὸ φρύαγμα.

Φενάκη τοῦ ὄφεως, τυραννικῆ τε δεινότητι, Χριστοῦ τὸ
πανάγιον, ἠρνήσω, ὄνομα, ἀλλ' ἀπέπτυσας, τῆς πλάνης
τὴν ἀπάτην, καὶ χαίρων ἠγώνισαι, ὑπὲρ τῆς πίστεως.

Ἀθλήσας ἡγίαςας, τὴν νῆσον Χίον μακάριε, αἱμάτων
τοῖς ρεύμασι Μανουήλ ἔνδοξε· ὄθεν γάννυται, μαρτυρι-
κῆ σου δόξη, Σφακίων ἢ χώρα νῦν, ἢ σὲ βλαστήσασα.

Θεοτοκίον

Καθέδρα πυρίμορφος, τοῦ Παντοκράτορος πέφηνας,
ἀγκάλαις κατέχουσα, Χριστὸν τὸν Κύριον, ὃν ἐκύησας,
ἀγνῶν σου ἐξ αἱμάτων· ὦ πρέσβευε Δέσποινα, σώζεσθαι
ἅπαντας.

Καταβασία. Ἀνοιξω τὸ στόμα μου

ᾠδὴ γ. Τοὺς σοὺς ὕμνολόγους.

Ἰσχὺν δεδευμένος οὐρανίαν, ἐξῆλθες ἀρκύων τοῦ ἐχθροῦ,
σπουδῆ πολλῇ καὶ ἔμφρονι, καὶ τῷ φωτὶ προσέδραμες,
τῆς τοῦ Σωτῆρος χάριτος, καταπατήσας τὸν δράκοντα.
Ὡς ἔγνωσ τὴν πλάνην ἣν ὑπέστης· ἐν ὧρα νεότητος σο-
φέ, ἀπέπτυσας τὸν βόρβορον, τῆς δυσεβείας Ἁγία, καὶ
σεαυτὸν ἀνέθηκας ὅλου τῷ θείῳ θελήματι.

Νομίμως Χριστοῦ τὴν θείαν πλησιν, κηρύξας θεόφρον
Μανουήλ, τοῖς ἀσεβέσιν ἔκραζες· Χριστοῦ μου δοῦλος

πέφυκε, δι' ὃν καὶ σφαγιαζομαι ἵνα καὶ ζήσω αἰώνια.

Θεοτοκίον

Κηλίδων καὶ μώμων ἀμαρτίας, καὶ πάσης ἐννοίας ἐμπα-
θοῦς, καὶ ρυπαρίας κάθαρων, Παρθένε, τὴν καρδίαν μου,
ἀγνώως δὲ βιστεύειν με, ἐνίσχυσόν με καὶ σῶσον με.

Κατεβασία Τοῦς σοῦς ὑμνολόγους.

Κάθισμα. Ἦχος δ. Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ Σταυρῷ.

Μαρτυρικῶς καταβαλὼν τὸν Βελίαρ, μαρτυρικῆς κατη-
ξιώτης εὐκλείας, ἐν τοῖς ἐσχάτοις ἔτεσι θεόφρον Μανουήλ ὄθεν χαρᾶς ἔπλησας, τῇ στερρᾷ σου ἀθλήσει,
εὐσεβῶν τὸ σύστημα, κατιδόντων σε Μάρτυς, ὑπὲρ Χρι-
στοῦ φαιδρῶς καὶ καρτερῶς, σφαγιαζόμενον γνώμη
θεόφρονι.

Θεοτοκίον.

Σωματωθέντα ἐξ ἀγνῶν σου αἱμάτων, τὸν Ὑπερούσιον
κυήσασα Λόγον, ἐκ τῆς φθορᾶς ἡμᾶς ἀνακανίζοντα, Κόρη
Ἄειπάρθενε, θεοτόκε Μαρία, ὦφθης κόσμου γεφύρα,
πρὸς Θεὸν σωτηρίας· διὰ σοῦ πάντες πίστει πρὸς ζωὴν,
καὶ ἀφθαρσίαν αἰεὶ ὀδηγούμεθα.

Ὡδὴ δ. Ὁ καθήμενος ἐν δόξῃ.

Λαμπρινθεὶς τῇ διανοίᾳ, τοῦ Σωτῆρος τῇ χάριτι, ἀ-
πτοήτω γνώμη Μάρτυς Μανουήλ ἀξιάγασται, πρὸς μαρ-
τυρίου ἐχώρησας τὰ σκάμματα, ἃ καὶ ἦνυσας, ἀπερι-
τρέπτω φρονήματι.

Ἐν τῷ νόμῳ τοῦ Κυρίου πρακτικῶς πορευόμενος, τὸν
τοῦ μαρτυρίου, Μάρτυς πολυτίμητον στέφανον, κατα-
παλαίσας τὸν δράκοντα ἀπέλαβες, καὶ ἐδόξασας, Χρι-
στὸν ἐσχάτοις ἐν ἔτεσι.

Ὁ Σφακίων θεῖος γόνος, καὶ τῆς Χίου τὸ σέμνωμα, καὶ
Νεομαρτύρων, τὸ περιφανὲς ἐγκαλλώπισμα, ὁ Μανουήλ
ἀνυμνεῖσθω ὁ μακάριος, ὡς περίδοξος Μάρτυς Χριστοῦ
ἡμῶν Θεοῦ ἡμῶν.

Θεοτοκίον.

Σωτηρίας σε κρηπίδα, θεοτόκε γινώσκομεν, καὶ τῇ σῆι πρεσβείᾳ, πάντα τὰ ἡμῶν ἀνατίθεμεν· ὅτι σὺ εἶ προσδοκία ἡμῶν ἄρρηκτος, καὶ τῇ σκέπῃ σου διὰ παντὸς Κόρη σπεύδομεν.

Καταβασία. Ὁ καθήμενος ἐν δόξῃ

Ὡδὴ εἴ Ἐξέστη τὰ σύμπαντα.

Μαρτύρων στερρότητα, σοφῶς ἐπιδειξάμενος, ἔφερες ἀνδρείως τὰς αἰκίας, καὶ ἀγληδόνας καὶ τιμωρίας δεινὰς, δι' ὧν τῆς ἀπάτης τὴν ἰσχύν, πᾶσαν ἐξελεύρισες, καὶ Χριστὸν ἐμεγάλυνας.

Ἄρνιον ὡς ἄκακον, τυραννικῇ σκληρότητι, Μάρτυς Μανουὴλ Σφακίων κλέος, τὴν τοῦ λαιμοῦ σου τομὴν ὑπέμεινας, καὶ καθάπερ θῦμα καθαρὸν, σεαυτὸν προσήγαγες, τῷ Χριστῷ τῇ ἀθλήσει σου.

Νεκρώσας τὸν δράκοντα, θανατωθεὶς μακάριε, δι' ἀγάπην θείαν τοῦ Σωτῆρος, πρὸς τὴν ἀθάνατον ζωὴν ἔδραμες, οἷα τροπιοῦχος Ἀθλητῆς καὶ τῆς ὑπὲρ ἔννοιαν, ἡξιώθης λαμπρότητος.

Θεοτοκίον.

Ὀλόφωτον σκῆνωμα, Θεοῦ τοῦ Παντοκράτορος, Κεχαριτωμένη Θεοτόκε, τὴν σκοτισθεῖσαν ψυχὴν μου λάμπρινον, καὶ μακρὰν ἀπέλασον ἐμοῦ τὸν τοῦ σκότους ἄρχοντα, τὸν αἰεὶ πολεμοῦντά με.

Καταβασία. Ἐξέστη τὰ σύμπαντα

Ὡδὴ στ. Τὴν θείαν ταύτην.

Ἐπὲρ Χριστοῦ μέχρις αἵματος, νομίμως ἠγωνίσω μακάριε, καὶ καταβέβληκτος, τὸν πολυμήχανον δράκοντα, μαρτυρικῇ ἐνστάσει, Μάρτυς Θεόληπτε.

Ἡ σὴ λαμπρὰ μάρτυς ἄθλησις, αἰσχύνης τοὺς ἀπίστους ἐπλήρωσε, καὶ εὐφροσύνης δέ, τοὺς εὐσεβεῖς πολλῆς ἐπλησεν, ὀρώντας τῆς ψυχῆς σου, τὸ ἀκατάπληκτον. Λαμπруνομένη τῇ δόξῃ σου, ἡ χώρα τῶν Σφακίων τὴν

Μνήμην σου, Μανουήλ ἔνδοξε, πανηγυρίζει χορεύουσα,
καὶ τῆ σῆ προστασία καυχᾶται Ἁγίε.

Θεοτοκίον.

Μόνη Θεὸν ἐσωμάτωσας, ὅπερ οὐκ ἦν ἀτρέπτως γενόμενον, εἰς κόσμου λύτρωσιν· διὸ παθῶν πολλῶν ρῦσαι με, Παρθένε Θεοτόκε, ψυχῆς καὶ σώματος.

Καταβασία, τὴν θείαν ταύτην.

Κοντάκιον. Ἦχος δ. Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ Σταυρῷ.

Ἐκ τῶν Σφακίων ὡσπερ φοῖνιξ ἀνθήσας καὶ ἐν τῇ Χίῳ μαρτυρήσας νομίμως, ὑπὲρ τῆς δόξης ἔνδοξε Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, ὠφθης ἰσοστάσιος, τῶν Ἁγίων μαρτύρων, Μανουήλ Μακάριε, Νεομάρτυς Κυρίου, μεθ' ὧν δυσώπει πάντοτε Χριστόν, πᾶσαι δοθῆναι, πταισμάτων συγχώρησιν.

Ὁ Οἶκος.

Σφακιανῶν πᾶσα πληθὺς, ἀγάλλεται ἐνθέως, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῇ σεπτῇ, τῆς σῆς ἀθλήσεως στερρέ, δι' ἧς ἐδόξασας Χριστόν, θεόφρον Νεομάρτυς, σὺ γὰρ θείῳ στοιχειωθείς φόβῳ, τοῦ δεινοῦ πτώματος τῆς ἀσεβείας, τάχει πολλῶ, καὶ συντόνῳ σπουδῇ ἐξῆλθες, καὶ τὸν πολῦτιμον τῆς εὐσεβείας μαργαρίτην ἀνεκτίσῳ, ἔργοις μετανοίας, καὶ δάκρυσιν ἐμπόνοις, ὡς Πέτρος ὁ κορυφαῖος· καὶ μαρτυρίου τὸ στάδιον καλῶς ἀνύσας, Χριστοῦ τὸ ὄνομα, τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, εὐθαρσῶς ὠμολογήσας, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐν Χίῳ, ὡς πρόβατον ἀνδρείως ἐσφαγιασθης· ἐντεῦθεν μαρτυρικῆς ἀξιωθεις εὐκλείας, σὺν τοῖς ἀπ' αἰῶνος Μάρτυσι, Μανουήλ Μακάριε πρέσβευε δεόμεθα, πᾶσι δοθῆναι πταισμάτων συγχώρησιν.

Συναξάριον.

Τῆ 1ε. τοῦ αὐτοῦ μηνός, μνήμη τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου Νεομάρτυρος Μανουήλ ἐκ Σφακίων τῆς Κρήτης καταγομένου, καὶ ἐν Χίῳ μαρτυρήσαντος ἐν ἔτει 1792.

Στίχ. Πρόβατον ὡσπερ σφαιγιαστής παμμάκαρ

Μάνδρα προσήχθης ὦ Μανουήλ τῇ ἄνω.

Δεκάτη καὶ πέμπτη Μανουήλ οἷα δις κατεσφάγη.

Οὗτος τοῦ Χριστοῦ Μάρτυς Μα'ουήλ, ἦτο ἀπὸ τὰ Σφακιά τῆς Κρήτης γεννηθεὶς ἀπὸ γονεῖς Χριστιανούς· νέος δὲ ὢν εἰς τὴν ἡλικίαν, ἠχμαλωτίσθη ἀπὸ τοὺς Τούρκους ὅπου ὑπῆγον καὶ ὑπέταξαν τὰ Σφακιά, ὅταν ἐπανεστάτησαν· βλέποντες δὲ αὐτὸν οἱ Ἀγαρινοὶ ἐπιτήδιον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των, ἐτούρκευσαν αὐτὸν δυναστικῶς, καὶ περιέτεμον κατὰ τὴν συνήθειάν των. Ἄλλ' ὁ εὐλογημένος Μανουήλ, θεσσεβῆς ὢν, ἔκαμε τὸν δυνατὸν τρόπον, καὶ ἔφυγε ἐκείθεν, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν νῆσον Μύκονον, καὶ ἐξομολογησάμενος τὴν ἁμαρτίαν του, καὶ τὸν πρέποντα κανόνα ποιήσας προθύμως, καὶ μυρωθεὶς, ἦτο πάλιν Χριστιανὸς ὡς τὸ πρότερον, καὶ μετὰ χρόνον ἰκανόν, ἔλαβε καὶ νόμιμον γυναῖκα ἐκείθεν, καὶ ἔκαμε ἕξ τέκνα μετὰ αὐτῆς. Κατανοήσας δὲ αὐτὴν ὅπου ἐπρόδιδε τὴν τιμὴν της, καὶ ἐμοιχεύετο μὲ ἄλλον φοβηθεὶς τὸν Θεόν, δέν τὴν ἐκακοποίησε, οὐδὲ τὴν ἐθεάτησεν· ἀλλὰ πέρων τὰ τέκνα του ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸν οἶκον της καὶ ἐιοικιάσας ἄλλην οἰκίαν, ἐκάθητο μετὰ τῶν τέκνων του ἡσυχάζων. Εἶχε δὲ καὶ σύγαμβρον ἄνθρωπον παγκάκιστον καὶ πομμίαρον, ὁ ὁποῖος πάντοτε τὸν ἀπειλίσσε, καὶ ἐζήτει μέσον διὰ νὰ κακοποιήσῃ αὐτὸν, διὰ τὴν καταφρόνησιν ὅπου ἔκαμεν εἰς τὴν γυναικαδέλφην του.

Ἄλλὰ τί ἠκολούθησεν; Ἐρχόμενος ὁ Μανουήλ ἀπὸ τὴν Σάμον εἰς Μύκονον, μὲ πλοῖον φορτωμένον ξύλα, τυχαίως συναντᾷ εἰς τὴν θάλασσαν ἓν πλοῖον τοῦ Τούρκου Ναυάρχου, τὸ ὁποῖον ἐφύλαττε τὴν ἄσπρην ἐάλσσον. Προστάζεται κατὰ τὴν συνήθειαν, νὰ ὑπάγει πλησίον τοῦ πλοίου ἐντὸς δὲ εἰς αὐτό, ἦτο ὁ ρηθεὶς σύγαμβρός του, ὑπηρέτης τοῦ ἀγᾶ τοῦ πλοίου. Οὗτος βλέπων ἀπὸ μακρόθεν τὸν εὐλογημένον Μανουήλ, τρέχει προθύμως καὶ λέγει εἰς τὸν ἀγᾶν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔπευ ἔρχεται μὲ τὸ πλοῖον ποὺ ἐκράσαμε, ἦτο ποτὲ Τοῦρκος, καὶ τώρα περιπατεῖ ὡς Χριστιανός. Τότε παρρησιάζομενος αὐτὸν ὁ ἀγᾶς, τὸν ἐρωτᾷ τί ἄνθρωπος εἶναι. Ἐκεῖνος τοῦ εἶπεν: «Χριστιανὸς εἶμαι ἀπὸ γεν-

νήσεώς μου». Ὁ ἅγῃς τοῦ λέγει· μίαν φοράν ἤσουν Χριστιανός, ὕστερον δὲ ἐτούρκισες μὲ τὴν θέλησί σου, ὅθεν πρέπει πάλιν νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν πίστιν μας, διότι, ἂν δὲν στέρξης, ἔχω νὰ σὲ παιδεύσω ἄσπλαχνα, ἕως νὰ ξεψυχήσῃς. Ὁ δὲ Μάρτυς τοῦ Χριστοῦ, δυναμῶθεις ἄνωθεν, καὶ μηδὸπως εἰς τὸν νοῦν του βαλὼν τὰς ἀπειλὰς τοῦ ἀσεβοῦς, ἀπεκρίθη θαρραλέως, ὅτι «Χριστιανὸς ἐγεννήθην καὶ Χριστιανὸς εἶμαι καὶ Χριστιανὸς θέλω ἀποθάνει».

Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἅγῃς, ὠργίσθη κατά πολλά, καὶ παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τοὺς τιμωροὺς νὰ τὸν τιμωρήσουν ἄσπλάχνως. Οὗτοι λαβόντες τὸν μακάριον τοῦ Σωτῆρος Μάρτυρα ἐτιμῶρουν αὐτὸν μὲ μεγάλη ἄσπλαχνίαν, ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἕως ὅτου ἔφθασαν εἰς τὴν Χίον, ὅπου εὐρίσκετο ὁ ναύαρχος μὲ τὸν βασιλικὸν στόλον. Τότε ὁ Μάρτυς παρακαλεῖ ἕνα Χριστιανὸν Ὑδραῖον ὅστις ἦτο εἰς τὸ ἴδιον πλοῖον, νὰ ἐξέλθῃ ἔξω, διὰ νὰ τοῦ φέρῃ πνευματικὸν τινά, νὰ ἐξομολογηθῇ, πλὴν δὲν ἐτόλμησε οὐδεὶς πνευματικὸς νὰ ὑπάγῃ, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἀγαρινῶν. Εἰς δὲ ἀπὸ τοὺς πνευματικούς, εἶπεν εἰς τὸν ρηθέντα Ὑδραῖον κρυφίως, παραγγελίας τινὰς καὶ νουθεσίας, διὰ νὰ τὰ εἶπῃ τῷ Ἁγίῳ Μάρτυρι, πρὸς θάρρος αὐτοῦ καὶ παρηγορίαν. Ἀκούσας δὲ ταύτας ὁ Μάρτυς ἔλαβεν περισσοτέραν ἐμψύχωσιν, καὶ εἶπε· «Καὶ ἐγὼ τὸν ἴδιον σκοπὸν ἔχω· τί σήμερον θὰ ἀποθάνω τί αὔριον· ὁ κόσμος οὗτος εἶναι προσωρινός· παρὰ νὰ ἀποθάνω αὔριον κολασμένος, προτιμότερον ν' ἀποθάνω σήμερον διὰ τὴν πίστιν μου καὶ νὰ σώσω τὴν ψυχὴν μου».

Κατὰ τὴν ἡμέραν, λοιπὸν ταύτην, παρέδωκεν ὁ ἅγῃς τοῦ πλοίου τὸν Μάρτυρα, εἰς χεῖρας τοῦ Τούρκου ναυάρχου, εἰπὼν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ὑπόθεσιν· οὗτος δὲ παραστήσας τὸν Μάρτυρα ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἠρώτησεν αὐτόν, τίς εἶναι, ὁ δὲ ἀπεκρίθη μετὰ πολλοῦ θάρρους, ὅτι εἶναι Χριστιανός. Τότε ὁ ἡγεμὼν ἐπρόσταξε νὰ γυμνώσουν τὰ κρύφια μέλη του· καὶ τούτου γενομένου, εἶδε μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς του τὴν περιτομὴν τῆς

σαρκός του, ὅθεν εἶπεν αὐτῷ. «Πῶς λοιπὸν λέγεις, ὅτι εἶσαι Χριστιανός»; ὁ δὲ Μάρτυς ἐπεκρίθη «Ἐκ γεννήσεώς μου Χριστιανός ἤμην, πλήν ἠχμαλωτίσθην πολλὰ μικρός, καὶ μὴ θέλοντα μὲ ἐτούρκευσαν διὰ τῆς βίας, τώρα δὲ πάλιν Χριστιανός θέλω νὰ εἶμαι».

Ταῦτα ἀκούσας ὁ πασσᾶς, ἔδωκε διαταγὴν νὰ τὸν ἀποκεφαλίσουν ἀμέσως· τότε ὁ μακάριος τοῦ Χριστοῦ μάρτυς Μανουήλ, ὑψώσας τὰς χεῖρας καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τοὺς οὐρανοὺς, εἶπεν μεγαλοφώνως. «Δόξα σοι ὁ Θεός». Παραλαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ τοῦ Πασσᾶ ὑπηρέται τὸν ἔφερον ὀλίγον μακρὰν τοῦ παλατίου, πλησίον ἑνὸς μακελλίου, εἰς τὴν καλουμένην παλαιὰν βρύσιν, καὶ ἐκεῖ ὁ Μάρτυς τοῦ Χριστοῦ, χωρὶς νὰ προσταχθῆ μόνος του ἐγονάτισεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐκλίνε, προσμένων μετὰ μεγάλης χαρᾶς τὸν θάνατον. Ἄλλ' ἐκεῖνος ποῦ ἐπεχειρίσθη νὰ τὸν ἀποκεφαλίσῃ ἐκυριεύθη ἀπὸ μεγάλην δειλείαν, καὶ ρίψας τὸ ξίφος ἀνεχώρησεν. Τούτου γενομένου θόρυβος καὶ ταραχὴ ἠκολούθησεν μεταξύ τῶν Τούρκων, ὁ δὲ Μάρτυς δὲν ἐγύρισεν νὰ ἴδῃ, παντελῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς του, τί ἐγίνετο, ἀλλ' ἐκεῖτο γονατισμένος καὶ ἀτάραχος, προσέχων μόνον εἰς τὸν ἐσπέρνόν του. Τότε ἕνας τζεκούσης τοῦ ἡγεμόνος ἀρπάσας τὴν μάχαιραν, ἐκτύπη εἰς τὸν λαιμὸν τὸν Μάρτυραν πολλάκις καὶ εἰς πολλὰ μέρη, πλήν δὲν ἠδυνήθη νὰ κόψῃ τὴν κεφαλὴν. Βλέπων δὲ ποῦ δὲν κατορθώνει τίποτα ὀργισθεὶς πολλὰ, ρίπτει κάτω εἰς τὴν γῆν τὸν Μάρτυρα, καὶ πεσὼν ἐπάνω του, ἀρπάσας τὴν κεφαλὴν του, κατεσφάγην αὐτὸν ὡς πρόβατον ἀληθινὸν τοῦ Χριστοῦ, ἦτο δὲ ἡμέραν Δευτέρα, ὥρα τετάρτην.

Τῇ ἐπαύριον, μαθὼν ὁ ἡγεμὼν τὴν χαρὰ τὴν ὁποίαν ἔλαβον οἱ Χριστιανοὶ διὰ τὴν τελείωσιν τοῦ Μάρτυρος, καὶ τὴν συνδρομὴν ὅπου κάμουν εἰς τὸ πάντιμον αὐτοῦ καὶ ἅγιον λείψανον, ἐπρόσταξεν καὶ ἐσήκωσαν αὐτὸν ἐκεῖθεν, ὁμοῦ καὶ τὴν ἱερὰν αὐτοῦ κεφαλὴν, καὶ δέσαντες εἰς αὐτὰ λίθους μεγάλους, τὰ ἔριψαν εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης, μετὰ φωνῶν πολλῶν καὶ ἀλαλαγ-

μῶν, ἡ δὲ ἀγία του ψυχὴ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, συναριθμηθεῖσα μετὰ τῶν Ἀγίων μαρτύρων, καὶ τώρα παρίσταται εἰς ὃ ἐπόθησε Χριστόν, καὶ λαμβάνει παρ' αὐτοῦ τὸν ἀμάραντον στέφανον τοῦ μαρτυρίου, χορεύουσα μετὰ πάντων τῶν Ἀγίων, καὶ δοξάζουσα Πατέρα, Υἱόν, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸν ἕνα τριάδι Θεόν· ὃ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Ταῖς αὐτοῦ πρεσβεΐαις Χριστέ ὁ Θεός, καὶ πάντων τῶν Ἀγίων, ἐλέησον καὶ σῶσον ἡμᾶς. Ἀμήν.

ᾠδὴ ζ. Οὐκ ἐλάτρευσαν.

Ἔστης ἄσειστος, τυρανικοῦ πρὸ βήματος, καὶ ἀκατάπληκτος, ἐνδεδυμένος σοφέ, τὴν ἄνωθεν δύναμιν, ἦν περ ὑπέσχετο, δοῦναι Ἅγιε τοῖς ἐναθλοῦσι κάλλιστα, Ἰησοῦς ὁ ἀθλοθέτης.

Λέων ὡσπερ σοι, ἄγρυς ὠρυόμενος, δράκων ὁ βύθιος, ὃ θαυμαστὲ Μανουήλ, ἐπῆλθε καὶ ὠμνησεν, ἀλλὰ συντέτριπτεν, τῇ ἐνστάσει σου· σὺ γὰρ ἀθλῶν ἐκραύγαζες· Τὸν Χριστόν μου μόνον σέβω.

Πλήρης χάριτος, καὶ τῶ νοῖ μετάρσιος, καὶ γαληνότατος, ὑπὲρ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, ἴστασο μακάριε, σφαγιαζόμενος, ἀπηνέστατα, καὶ ἀπαντας ἐξέπληξας, τῇ στερρᾷ σου καρτερίᾳ.

Θεοτοκίον

Ὡς παλάτιον, Θεοῦ, εὐρυχρόβατον, Θεοχαρίωτε, στενοχωρίας δεινῆς, παθὼν με ἀπάλλαξον καὶ πρὸς εὐρύχωρον, πλάτος ἴθυνον, τῆς μετανοίας Ἀχραντε, τοῦ νοός μου τὰς κινήσεις.

Καταβασία. Οὐκ ἐλάτρευσαν

ᾠδὴ η. Παῖδας εὐαγεῖς.

Γέρας μαρτυρίου οὐρανόθεν, ἐδέξω ὃ Μανουήλ ἀξιοθαύμαστε, οἷα ἐνομώτατος, Μάρτυς καὶ ἀήττητος, καὶ ἀθλητῆς περίδοξος τοῦ Παντοκράτορος· αὐτοῦ γὰρ τῇ φω-

νῆ πειθαρχήσας, ἐν ὑστέροις χρόνοις, ἐνήθλησας ἀνθέως, ἔχει τῶν Σφακίων σε ἡ χώρα, προστάτην καὶ ὑτιλήπτουτα θερμότατον κοί πρὸς τὸν φιλάνθρωπον, πρέσβυν ἑτοιμότατον· διὸ τὴν θεῖαν μνήμην σου πανηγυρίζουσα, βοᾷ σοι Μανουὴλ Νεομάρτυς· Σὺ ἀντιλήπρωρ, καὶ κλέος ὦ παμμάκαρ.

Ρεῖθρα τῶν ἀγίων σου αἱμάτων, ἡ Χίος εἰσδεξαμένη καθηγιασθαι, τὸ σεπτὸν δὲ σῶμα σου, ὕδατα θαλάσσια, ὡς θησαυρὸν κατέκρυψαν ριφὲν ἐχθροῦ τῆ Βουλῆ, καὶ ἄνω ἐν σκηναῖς τῶν Μαρτύρων, τὸ πνεῦμα σου Μάρτυς, ἀνῆλθεν γηθοσύνας.

Θεοτοκίον.

Ἄνευθεν ὠδίνων τετοκυῖα, τὸν πάντα ἐκ τοῦ ὄντος συστηνάμενον, Λόγον τὸν ὑπέρθεον, ἄνθρωπον γενόμενον, ἐπὶ καινίσει Ἄχραντε τοῦ συντριβέντος Ἀδάμ, φθαρῆσαν τὴν ἀθλίαν ψυχὴν μου, καινίσον τῷ φόβῳ τῷ τοῦ Υἱοῦ σου Κόρη.

Καταβασία. Παῖδες εὐαγεῖς

Ὡδὴ θ. Ἄπας γηγενής.

Στόματι λαμπρῶν Χριστοῦ ὠμολόγησας, τὸ θεῖον ὄνομα Μανουὴλ Μακάριε, ἐπὶ ἀπίστων μηδὲν ἠγούμενος, τὰ παρ' αὐτῶν δεινόττα σοὶ ἀπειλούμενα, ἀλλ' ἀνδρείως, ἤνεγκας τὸν θάνατον· διὰ τοῦτο ἀξίως δεδόξασαι.

Ἴνα τῆς ζωῆς, καὶ θείας λαμπρότητος, τύχης μακάριε, ἦν Χριστὸς ὁ Κύριος, τοῖς ὀλοτρόπως αὐτὸν ποθήσασι, βραβεύει ὡς φιλάνθρωπος, χαίρων ὑπέμεινας, ὡς ἄρνιον, σφαγὴν πολυώδυνον, Μανουὴλ καὶ τοῦ πόθου σου ἔτυχες.

Μάρτυς ἀληθής, ὑστέροις ἐν ἔτεσιν, ὦφθης μακάριε, καὶ ὀπλίτης ἄριστος, ὡς ἀριστεύσας γνώμην θεόφρονι, Χριστοῦ τοῦ Παντοκράτορος Μανουὴλ Ἄγιε· ὅθεν δόξης τῆς ὑπὲρ κατάληψιν, κοινωνὸς ἀψευδῆς ἐχρημάτισας.

Ὁμβρησον ταῖς σαῖς, θερμαῖς παρακλήσεσι, πρὸς τὸν

Φιλάνθρωπον, οἷα δρόσον ἄνωθεν, χάριν καὶ ἔλεος τοῖς
τιμῶσι σε, κάμοι δὲ δίδου Ἁγιε πταισμάτων ἄφεισιν, τῶ
ἐκ πόθου, τὸν παρόντα ὕμνον σοι, Ἀθλητὰ Μανουήλ
ἔξυφάναντι.

Θεοτοκίον.

Ἔγμησαν τὸν σόν, Παρθένε Πανύμνητε, τόκον ἀπόρ-
ρητον, οὐρανῶν τὰ τάγματα, καταπλαγέντα τὴν σὴν
λαμπρότητα, ὅτι Θεὸν ἐκύησας τὸ Ὑπερούσιον, καὶ τὴν
φύσον τῶν ἀνθρώπων ἔσωσας, ἐκ φθορᾶς πρὸς ζωὴν
τὴν ἀνώλεθρον.

Καταβασία. Ἄπας γηγενής.

Ἐξαποστειλάριον. Γυναῖκες ἀκουτίσθητε.

Τὸν Μανουήλ τιμήσωμεν, Χριστοῦ τὸν Νεομάρτυρα, Σφα-
κιανῶν τὸν προστάτην, καὶ ἀγαλλίαμα, θεῖοι· λαμπρῶς
γὰρ ἠνδραγάθησε, καὶ τὸν Χριστὸν ἐδόξασε, ὡ πρεσβεύει
πάντοτε, ὑπὲρ, ἡμῶν τῶν τελονύντων, τὴν ἱεράν αὐτοῦ
μνήμην.

Θεοτοκίον.

Τὴν μόνην Ἀειπάρθενον, καὶ θεοτόκον Δέσποινα, τὴν
σωτηρίαν τοῦ κόσμου, καὶ προστασίαν καὶ σκέπην, πι-
στῶς ἀνευφημήσωμεν· αὐτὴ γὰρ ἡμᾶς μύεται, πόνων δει-
νῶν καὶ θλίψεων, καὶ πειρασμῶν ἀδοκῆτων, ὡς τοῦ θεοῦ
ἡμῶν μήτηρ.

Εἰς τοὺς Αἶνους

Ἰστῶμεν στίχους δ. καὶ ψάλλομεν τὰ ἐξῆς προσόμοια.

Ἦχος α. Πανεύφημοι Μάρτυρες.

Πανεύφημε Μάρτυς Μανουήλ, ἀγαπήσει κρείττονι, κα-
ταυγασθεὶς τὴν διανοίαν, πάντα κατέλειπες, καὶ προθύ-
μω γνώμη, ἦνυσας τὸ στάδιον τῆς σῆς ἀνδρειωτάτης
ἀθλήσεως· διὰ ἐπάθλων σε, οὐρανίων κατηξίωσαν, ὁ Δε-
σπότης, Χριστὸς ὃν ἐδόξασας.

Πανένδοξε Μάρτυς Μανουήλ, τῇ στερρᾷ ἀθλήσει σου, συγ-
κοινωνὸς καὶ ὁμότροπος, καὶ ἰσοστάσιος, τῶν πάλαι

Μαρτύρων, γέγονας ἐν ἅπασι, Χριστοῦ ὁμολογήσας τὸ ὄνομα, ὑπὲρ οὗ ἔφερες, τὴν σφαγὴν τὴν πολυώδυνον, ἀθανάτου δόξης ἀξιούμενος.

Ἀήττητε Μάρτυς Μανουήλ, ἅπαντας ἐξέπληξας, τῆς σῆς ἀνδρείας καὶ χάριτι· ὅτι ἀκλόνητος ἴστασο θεόφρον, δι' ἀγάπην ἔνθεον, δεινῶς σφαγιαζόμενος Ἁγία, καὶ πᾶσαν ἠρδευσας, Ἐκκλησίαν τὴν Ὁρθόδοξον, ταῖς ἀρδείαις, τῶν σεπτῶν αἱμάτων σου.

Σφακίων ἡ χώρα ἐν Χαρᾷ ἄγει εορτάζουσα τὴν θείαν μνήμη σου Ἁγίε· ὅτι σὲ βλάστημα, ἔσχε Νεομάρτυς, θεῖνο καὶ περίδοξον· διὸ καὶ καυχωμένη τὴν δόξῃ σου πιστῶς κραυγάζει σοι· Μανουήλ ἀξιοθαύμαστε, μὴ ἐλλείπῃς, σκέπειν τὴν πατρίδα σου.

Δόξα. Ἦχος πλ. α.

Τῆς εὐσεβείας κραταιωθείς, τῆς ἀσεβείας τὴν ὄφρυν κατήσχυνας, ἐννοῖ θεόφρονι, καὶ καρτερία ἄθλων· τῷ γὰρ θείῳ πόθῳ, πάντων ὑπερέσχες, καὶ ἀπειλᾶς τυράννων, καὶ βασάνων τὰ εἶδη, ἀπτοήστως φέρων, τὴν μακαρίαν ἐβόας φωνήν· οὐδέν με χωρίσει τῆς ἀγάπης Χριστοῦ, οὐ διωγμός, οὐ θλίψις, οὐ στενοχωρία, οὐ θάνατος. Ἄλλ' ὦ Μανουήλ Ἀθλητὰ ἀήττητε καλῶς ἀγωνισάμενος, πρέσβευε ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

Μακαρίζομέν σε Θεοτόκε Παρθένε, καὶ δοξάζομέν σε οἱ πιστοὶ κατὰ χρέος τὴν πόλιν τὴν ἄσαιστον, τὸ τεῖχος τὸ ἄρρητον, τὴν ἀρραγῆ προστασίαν, καὶ καταφυγὴν τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις.

Εἰς τὴν Λειτουργίαν.

Τὰ τυπικά, οἱ μακαρισμοί, καὶ ἐκ τοῦ κανόνος τοῦ Ἀγίου ἡ γ' καὶ στ' ὡδὴ Ἀπόστολον ζήτηι τῆς κζ. Κυριακῆς Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον, ὅπερ ζήτηι τῆς Τετάρτης γ. Ἐβδομάδος Ματθαίου.

Κοινωνικόν. Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον.

Μεγαλυνάριον.

Χαίρεις Νεομάρτυς τοῦ Ἰησοῦ, Μανουὴλ Θεόφρον, τῶν
Σφακίων ἢ καλλονή, χαίρεις ὁ ἐν Χίῳ θεοπρεπῶς ἀθλή-
σας, καὶ τοῦ Χριστοῦ δοξάσας τὸ θεῖον ὄνομα.

Δίστιχον

Δέξαι Μανουὴλ τὴν δε τὴν ὑμνωδίαν
Ἦν σοι Γεράσιμος ἐξύφανεν ἤδη.

